

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.04.1984, sp. zn. 6 Cz 7/84, ECLI:CZ:NS:1984:6.CZ.7.1984.1

Číslo: 12/1986

Právní věta: Porušením právní povinnosti organizace (jako předpokladem její odpovědnosti za škodu ve smyslu ustanovení § 421 odst. 1 o. z.) je také porušení povinnosti organizace počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám (§ 415 o. z.). Takovým počínáním je např. i péče o to, aby v ubytovacím zařízení byla provedena opatření zamezující nebo snižující možnost pádu ubytovaných osob z horního lůžka v ložnicích vybavených lůžky umístěnými nad sebou.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.04.1984

Spisová značka: 6 Cz 7/84

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Odpovědnost za škodu, Organizace socialistické

Předpisy: 40/1964 Sb. § 415
§ 421

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal proti žalované organizaci náhrady škody za poškození na zdraví, které utrpěl v noci v důsledku pádu z patrové postele v maringotce. K odůvodnění žaloby uvedl, že pracoval u žalované organizace jako montér ocelových konstrukcí a v souvislosti s prováděním montáží mu bylo zajištěno v místech výkonu práce ubytování v maringotce. V době úrazu pracoval na stavbě mateřské školy v L. a byl ubytován v nevyhovující maringotce; pádem z postele v této maringotce utrpěl žalobce těžký otřes mozku, zhmoždění mozku a výron krve do mozku.

Rozsudkem okresního soudu v Šumperku byla žaloba zamítnuta s tím, že účastníci nemají právo na náhradu nákladů řízení. Soud prvního stupně dospěl k závěru, žalobci nelze přiznat náhradu škody podle ustanovení zákoníku práce 1) , neboť spánek (i když byl žalobce ubytován v maringotce žalované organizace) nelze považovat za plnění pracovních úkolů (ve smyslu ustanovení § 41 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb.); žalobci však nelze přiznat náhradu ani podle ustanovení § 421 o. z., neboť žalovaný žádnou právní povinnost neporušil, protože po stránce vybavení byla maringotka v pořádku.

Proti tomuto rozsudku podal odvolání žalobce, který spatřoval porušení povinnosti žalované organizace v tom, že nezajistila patrové postele zábranami a použila maringotku PU 4, která je podle

údajů výrobce určena pro přechodné ubytování v místech, kde není jiné vhodné ubytování. Kromě toho je lůžko v této maringotce široké 75 cm, ačkoli československá státní norma (ČSN) stanoví minimální šířku lůžka 85 cm.

Rozsudkem krajského soudu v Ostravě byl rozsudek prvního stupně potvrzen. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované organizaci na těchto nákladech částku 71,- Kčs. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými i právními záměry soudu prvního stupně s tím, že neexistuje státní norma, která by předpisovala ochranné zařízení u patrových postelí. Žalovaná organizace neodpovídá ani podle ustanovení § 415 o. z., případně podle ustanovení § 421 o. z. Podle názoru odvolacího soudu má ustanovení § 415 o. z. na zřeteli, aby si každý počínal tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví a na majetku na úkor společnosti nebo jednotlivce; je zde tedy vymezena základní povinnost. Žalobcem tvrzené porušení právní povinnosti žalované organizace však nelze ani za porušení této povinnosti považovat; navíc není dána přímá příčinná souvislost mezi úrazem žalobce a porušením povinnosti organizace.

Stížnost pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, vytýkala, že soudy obou stupňů učinily závěr o nedostatku protiprávnosti na straně žalovaného, aniž by ji důsledně posuzovaly i z hlediska ustanovení § 415 o. z. a aniž by si pro tento závěr opatřily dostatek skutkových podkladů.

Nejvyšší soud ČSR (vázan podle ustanovení § 242 odst. 1 o. s. ř. rozsahem a důvody stížnosti pro porušení zákona) rozhodl tak, že těmito uvedenými rozhodnutími soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. rozhoduje soud na základě skutečného stavu věci s dbátím o to, aby skutečný stav věci byl zjištěn co nejpřesněji.

Podle ustanovení § 415 o. z. je každý povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví a na majetku ani k neoprávněnému majetkovému prospěchu na úkor společnosti nebo jednotlivce.

Podle ustanovení § 421 odst. 1 o. z. organizace odpovídá občanovi za škodu, kterou mu způsobila porušením právní povinnosti. Podle ustanovení § 421 odst. 3, věta první, o. z. se organizace odpovědnosti zproští, jestliže prokáže, že škodě nemohla zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na ní požadovat.

Předpokladem odpovědnosti organizace za škodu podle ustanovení § 421 odst. 1 o. z. je i porušení právní povinnosti, která může vyplývat z citovaného ustanovení § 415 o. z. Použití tohoto ustanovení přichází v úvahu v tom případě, že není konkrétní právní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje.

Z tohoto hlediska však soudy k posuzování protiprávnosti nepřístupovaly a použití ustanovení § 415 o. z. důsledně neuvažovaly. Odvolací soud v odůvodnění napadeného rozsudku navíc nesprávně uváděl odpovědnost podle ustanovení § 415 o. z. Z tohoto ustanovení lze však dovolit protiprávnost jako předpoklad odpovědnosti za škodu v projednávané věci, nikoliv vlastní odpovědnost škůdce.

V řízení před soudy obou stupňů bylo zjištěno, že ve výbavě maringotky v ubytovacím prostoru automobilového přívesu PU 4 byla čtyři lůžka, z nichž dvě spodní byla umístěna ve výšce 40 cm od podlaží a dvě horní 120 cm od podlaží. Každé lůžko mělo délku 185 cm, šířku 75 cm.

Československá státní norma neukládá povinnost vybavit patrová lůžka ochranným zařízením. Nebezpečí možnosti pádu z horního lůžka, zejména ve spánku, a tím i nebezpečí vzniku úrazu s

ohledem na výši lůžka od podlaží a neexistenci ochranného zařízení u lůžka je však reálné. Bylo proto třeba zabývat se tím, zda a do jaké míry mělo být a bylo možné pádu a případnému úrazu žalobce zabránit, např. zda z ustanovení § 415 o.z. nevyplývala pro žalovanou organizaci povinnost opatřit horní lůžka zábranami. Přitom měly soudy vzít v úvahu zejména šířku lůžka předpokládanou ČSN a dále okolnost, že žalobci byl poskytnut zaměstnavatelem právě jen uvedený druh ubytování.

Bylo proto třeba zjistit, zda neexistovala v místě výkonu práce jiná možnost ubytování, zda žalovaná organizace učinila opatření směřující k zamezení nebo snížení možnosti pádu z horního lůžka a jaká opatření to byla. Za tím účelem bylo třeba provést podrobný výslech žalobce, informovaného zástupce žalované organizace, osob, které byly s žalobcem v přívěsu ubytovány, a provést případně i další důkazy tak, aby skutečný stav věci byl zjištěn co nejúplněji.

Teprve po uvedeném doplnění řízení bylo možné posoudit, zda žalovaný porušil povinnost či nikoliv, a to případě i z hlediska ustanovení § 415 o. z.

Tyto úvahy jsou ovšem na místě jen za předpokladu, že by v řízení bylo bezpečně zjištěno, že k úrazu žalobce skutečně došlo způsobem uvedeným v žalobě a ve výpovědi žalobce, a že tedy případné protiprávní jednání či opomenutí organizace v souvislosti s ubytováním žalobce a vybavením přívěsu by bylo příčinou tohoto úrazu (v příčinné souvislosti s ním). V tomto směru zůstalo řízení neúplné, neboť soud prvního stupně vyslechl pouze žalobce a žádné další důkazy neprováděl. Zejména nevyslechl osoby, které byly ubytovány se žalobcem v přívěsu; neprovedl ani důkaz příslušnými lékařskými zprávami o způsobu a rozsahu zranění žalobce a neprovedl ani další důkazy. Dokazování nedoplnil ani odvolací soud.

Bylo třeba se rovněž otázkou možností zavinění poškozeného ve smyslu ustanovení § 441 o. z.

Soudy obou stupňů, které uvedeným způsobem v řízení nepostupovaly, porušily zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. ve vztahu k ustanovením § 415, § 421 odst. 1, 3 a § 441 o. z.

1) zákona č. 65/1965 Sb. (ve znění vyhlášeném pod č. 55/1975 Sb. a ve znění zákonů č. 72/1982 Sb., č. 111/1984 Sb. a č. 22/1985 Sb.)